

Yazar ve Düşünür Nadir Nadi

Nadir Nadi, dilekçede imzası bulunan 1260 kişiden birisi olarak kendine düşeni yapmış ve ulusal bir ödevin yerine getirilmesinin kıvancını tatmıştır.

ALİ RIZA ÖNDER Emekli Yargıtay Üyesi

Geçen ay (*) ölümsüzler dünyasına göçen yazar ve düşünür Nadir Nadi ile bir kez olsun yüz yüze görüşmüş değilim. Ancak ünlü "Dilekçe Olayı" nedeniyle başlatılan soruşturma sırasında yapılması gereken savunma ile ilgili kısa bir haberleşmemiz olmuştu. Şu var ki Nadir Nadi'yi tanımak için kişisel yakınlık kuramamış olmam, onunla ilgili izlenimlerimi dile getirmeme engel olmaz sanırım. Çünkü biz kendilerini 1940'lı yıllardan beri Cumhuriyet'teki başyazılarını okuyarak tanıyanlarız. Rahmetli için söyleyebileceklerimi şu iki tümcede özetleyebilirim: O, Türk basınında ve düşünce alanında olgunluğun simgesi idi. Olaylara ölçülü yaklaşımı, içtenliği ve ustalığı ile güven verici bir kişiliği vardı. Tanrı rahmet eylesin, aydınlık içinde yatsın.

"Dilekçe" olayı

Şimdi yukarıda sözünü ettiğim "Dilekçe Davası"na ilişkin kısa bir bilgi sunmak isterim: 19 Mayıs 1984 günlü Cumhuriyet'in altıncı sayfasında yapılan açıklamaya göre 1260 Türk aydını, Cumhurbaşkanı ile Meclis Başkanı'na Prof. Hüsnü Göksel önderliğindeki kurul eliyle bir ortak dilekçe vermiştir. Dilekçede ülkemizin geçirmekte olduğu ağır bunalımlar karşısında aydınların tutumu belirtiltikten sonra kaynağını anayasada bulan dilekçe hakkının kullanıldığı bildirilmiştir.

Dilekçeyi imzalayanlar hakkında ilgili makamlarca soruşturma açıldığı, 22 Mayıs 1984 günlü Cumhuriyet'te haber olarak verilmiş, iki gün sonraki sayıda ise Prof. Göksel ve Prof. Savcı'nın bu konuda ifadelerinin alındığı bildirilmiştir. Bu arada başyazarımız Nadir Nadi'nin ifadesine başvurulduğunu da 25 Mayıs 1984 günlü Cumhuriyet'ten öğrenmiş bulunuyoruz. Aynı günlerde Prof. H.V.Velidedeoğlu "27 Mayıs ve Fikir Namusu" başlıklı yazısın-

da anayasada yer alan "dilekçe hakkı" konusunu incelemiştir. (27 Mayıs 1984)

Anılan dilekçede insanca yaşama hakkı, işkence, terör eylemleri, ölüm cezası, özgürce örgütlenebilme, partilerin, sendikaların, meslek kuruluşlarıyla derneklerin durumları, düşünce üretimi, eğitimin temel amacı, üniversite özerkliği ve YÖK düzeni gibi konular ele alınmış ve yetkililerin bu alanlardaki tutumları eleştirilmiştir.

Nadir Nadi, dilekçede imzası bulunan 1260 kişiden birisi olarak kendine düşeni yapmış ve ulusal bir ödevin yerine getirilmesinin kıvancını tatmıştır.

N.Nadi'nin dile getirdiği sorunlar

Biraz daha önceki yıllara göz attığımızda bu tutumunun örneklerini ve benzerlerini sık sık görebiliriz. Nadir Nadi'nin bu yıllardaki bir yazısına değinmekle yetineceğim: 15 Ocak 1975 günlü Cumhuriyet'te yayımlanan yazısının başlığı "Liderler ve Gerçekler"dir. Yazıda zamanın başbakanı Demirel'in bir an önce çekilmesini isteyen karşı parti başkanlarının düşünceleri ve Demirel'in buna karşı çıkan tutumu açıklanmaktadır. Başbakanın "Çekilmeyeceğim, güçleri varsa gelsinler, Meclis'te 226 kırmızı oy toplayıp hükümeti devirsinler" yolundaki yanıtını Nadir Nadi haklı bulmaktadır. Yazısının bundan sonraki bölümünü olduğu gibi aktarıyorum:

"Ne yapsın adam? Biçimsel bir demokratik ortamda, çekilmeye niyetli olmayan bir hükümeti, parlamenter kurallar dışında başka yoldan nasıl düşürebilirsiniz? Bizi asıl kaygılandırılan nokta, yurdu huzura kavuşturmak ve sorunlarımıza çözüm yolu bulmak açısından muhalefet liderlerince ileri sürülen koşulların hafifliğidir. Varsayalım ki Demirel çekildi. Onun yerine bir başka AP hükümeti, belki bir

OLAYLAR VE GÖRÜŞLER

koalisyon hükümeti kuruldu ya da seçimler yenilendi ve parlamentoda değişik oranlı bir parti yelpazesi yer aldı. Böylelikle yurdun huzuru mu sağlanacak, yoksa askıda bekleyen sorunlarımıza çözüm yolu mu açılacaktır?

Bugünkü göstermelik ve yetersiz ortamda Demirel gitmiş, Bozbeyli gelmiş, AP devrilmiş, koalisyon kurulmuş ya da Sayın İnönü'nün dediği gibi seçim üstüne seçim yenilenmiş, yurt huzuru ve toplumsal kalkınmamız açısından ne yararı olacaktır? Gönül isterdi ki muhalefet liderlerinden birisi olsun, bu konuda düşüncelerini sıralarken sosyal ve ekonomik sorunlarımızı dile getirsin. Onlara çözüm yolu açılmadıkça yurtda huzur sağlanamayacağını, huzura varmanın temelini ise reformların adım adım gerçekleştirilmesine bağlı olduğunu, olumlu bir sonuca varıncaya değin milletçe kemerleri uzunca bir süre sıkılamamız gerektiğini dobra dobra söylesin.

Türkiye, bir üretim yetersizliğinin acısını çekmektedir. Ödemeler dengemiz sürekli açık vermekte, paramızın değeri düşmekte, halk yıldıya yoksullaşmaktadır. Tüketimi kısımadan, yani şehirlerde ve kasabalarda yaşayan bir kısım vatandaşları bir süre yoksunluğa (mahrumiyete) zorlamadan endüstride büyük yatırımlara gidilemeyeceği, hatta toprak reformu yapılsa bile tarımda üretimi arttırmanın ancak kısıntılı tüketimle gerçekleşebileceği meydandadır. Bütün bunlar çeşitli alanlarda cesur atılımları gerektirmektedir. Atılım ise özveri (fedakârlık) demektir, alınteri demektir. Hangi parti lideri kalkar da sandık başındaki tutucu güçlerin hismine uğramak pahasına bu konulara değinebilir? Zaten hangi parti lideri bizdeki statükoculuğa içtenlikle karşıdır? Onun için de bizde politikacılar, sen ben kavgasından öteye günlerini gün etmekten başka bir şey yapamazlar ve yapamazlar."

"Azar azar"cı çözümler, çözüm değildir

Tam yirmi yıl önce yayımlanan Nadir Nadi'nin bu yazısındaki sorunları günümüzde incelemeye alırsak ne görürüz? Ekonomik sorunlarımız çözülmüş müdür? Para değerinin düşmesi önlenmiş midir? Kemerler sıkılmış ve üretim yeterince arttırılmış mıdır? Partiler, oy toplama kaygısını ön planda tutmaktan kurtulmuş mudur? Ne yazık ki bu sorulara olum-

lu yanıt vermek olanak dışıdır. Olsa olsa kimi alanlarda görece bir değişimden söz edilebilir. Bu değişim, toplumun yüzünü güldürecek bir değişme düzeyine erişemedikçe "azar azar" iyileşmelerden gerekli sonucu almak güçtür. Bu vesile ile rahmetli Veled Çelebi'nin bir dörtlüğünü anımsatacağım. Bunu 9 Mayıs 1975 günü değerli büyüğümüz Ömer Asım Aksoy'dan not etmişim: "Bize bir nazar oldu / Cümlemiz yazar oldu / Yapılan bütün işler / Hep azar azar oldu."

Yalnız günümüz için değil, hemen her çağda geçerli olacağını sandığım ve iki dörtlükten oluşan bir başka koşuklu parçayı da sunduktan sonra yazımı toparlayacağım. Bu parçanın kaynağı da Cumhuriyet gazetesidir. 15 Kasım 1965 günlü sayıda "Bir Dakika" köşesinde yer alan ve rahmetli Doğan Nadi tarafından kopya edildiği belirtilen dizeler şöyledir:

Yozgatlı Hüsnü'den iki dörtlük:

Bir kıpti ufacak bir mesnet alınca
Sadrazam gibi pâyesine bak
İşin düşüp başın dertte kalınca
Bir tecrübe et de mayesine bak
Cahil, âdem olmaz, evliya olsa
Ârife teslim ol, eşkıya olsa
Hüsnü, bel bağlama, akraba olsa
Hele bir fikirle gâyesine bak.

Burada bir düzeltme yapmam gerekiyor: Verdiğim parçada şairin adı "Hüsnü" olarak geçmekte ise de doğrusu "Hüznü" olacaktır. 1869-1936 yılları arasında yaşayan bu ünlü saz şairi, Meşrutiyet'ten önceki şiirlerinde kullandığı "Hüznü" adını değiştirerek uzun yıllar "Hizbi" takma adını kullanmıştır. Asıl adı Mehmet'tir. (Türk Ansiklopedisi, Cilt 19, sayfa 429)

Benden on yaş ileride olan rahmetli Nadir Nadi, bizden bir kuşak önde sayılırdı. Sayın Ömer Asım Aksoy da ondan on yaş, Sayın Velidedeoğlu hocamız dört yaş büyük olduğuna göre (Tanrı her ikisine de sağlıklı daha uzun ömürler versin) günümüzdeki en yaşlı kuşağın temsilcisi durumundadırlar. Biri dünyamızdan ayrılmış bu üç değerli kişiyi birlikte anmak, üçüncü kuşaktan olan bizleri özel bir mutluluk duygusuna ulaştırmaktadır.

(*) Nadir Nadi, 20 Ağustos 1991 Salı günü yaşama gözlerini yumdu. 22 Ağustos perşembe günü Edirnekapı Şehitliği'nde toprağa verildi.

